

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO‘QON DAVLAT UNIVERSITETI

“Tasdiqlayman”
Qo‘qon davlat universiteti
rektori D.Sh.Xodjayeva
30-iyun 2025-yil

EKSPERIMENTAL PSIXOLOGIYA
FANINING FAN DASTURI

Bilim sohasi:	300000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistik va axborot
Ta‘lim sohasi:	310000 – Ijtimoiy va xulq-atvorga mansub fanlar
Ta‘lim yo‘nalishi:	60310300 – Psixologiya

Fan/modul kodi		O‘quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar	
EkP123451		2026-2027	2-3-semestr	4/4	
Fan/modul turi		Ta‘lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy		O‘zbek		4/6	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta‘lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Eksperimental psixologiya		60/90	60/30	120/120
2.	Fanning mazmuni Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarda amaliy psixologiya fanining sohalaridan biri bo‘lmish eksperimental psixologiya fani bo‘yicha chuqur mukammal bilimlarga ega bo‘lishlari shuningdek, Shaxs, intellekt, shaxslararo munosabatlar, bilish jarayonlari diagnostikasi hamda proyektiv metodikalar hamda eksperimental psixologik tadqiqotlarni o‘tkazish, eksperiment natijalarini tahlil qilish bo‘yicha bilimlar majmuasini qo‘lga kiritishlaridan iborat. Fanning vazifasi - Eksperimental psixologiya fanining tarixi; eksperimental psixologiya fanining predmeti va vazifalari; laboratoriya tadqiqotlarining xususiyatlari; psixodiagnostika va eksperimental psixologiya fani metodlari; kuzatish metodini turlari va ularga qo‘yiladigan talablar; suhbat metodini turlari va ularni qo‘llanishi mohiyati; anketa metodiga qo‘yiladigan asosiy talablar; test usulini o‘ziga xosligi; laboratoriya jihozlarini mashg‘ulotda qo‘llash talablari; proyektiv metodlar haqida tasavvurga ega bo‘lishi; Shaxslararo munosabatlar va shaxs psixodiagnostika metodlari; psixodiagnostika va eksperimental tadqiqotlarini tashkil etish qoidalarini; psixologik laboratoriyadagi amaliy tadqiqot vazifalarini bilishi va ulardan foydalana olishi; Psixologik tadqiqotlarini tashkil etish va psixologik empirik metodlari; eksperimental psixologiya va praktikum fani metodlari qo‘llash; Shaxsni eksperimental o‘rganish metodlarini qo‘llashni; motiv, motivatsiya, emotsiya va irodanining turlari, xususiyatlari hamda sifatlarini eksperimental o‘rganish; sezgi va idrok xususiyatlarini laboratoriyada o‘rganish; xotira va diqqatni eksperimental o‘rganish metodikalarini; tafakkur va nutqni eksperimental o‘rganish metodikalarini ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak.Talabalarni ilmiy-pedagogik faoliyatiga tayyorlashda mazkur fan muhim ahamiyatga ega. Fanning yetakchi TOP-300 xalqaro universitetlari dasturi asosida tayyorlanganligi:				

Eksperimental psixologiya fan dasturi dunyoning yetakchi oliy ta'lim muassasalaridan biri bo'lgan M.B.Lomonosov nomli Moskva davlat universitetining psixologiya fakultetida yo'nalishi bakalavriat talabalari uchun ishlab chiqilgan o'quv dasturi asosida takomillashtirilgan. Dasturda quyidagi asosiy jihatlar inobatga olingan:

Nazariy va amaliy yondashuv uyg'unligi – M.B.Lomonosov nomli Moskva davlat universitetining zamonaviy tadqiqot nazariyasi bilan bir qatorda amaliyoti ham keng yoritiladi.

Xalqaro standartlarga muvofiqlik – dastur xalqaro ta'lim standartlari saosida ta'lim mazmuni modernizatsiya qilingan, ayniqsa ta'lim modellari, XXI asr jahon ta'lim tizimidagi global tendensiyalar va Xalqaro loyihalar va ta'lim dasturlari asosida boyitilgan.

Tanqidiy fikrlash va tahlil ko'nikmalarini rivojlantirish – talabalar eksperimental psixologiyani tarixi, tadqiqot metodlari, to'g'ri diagnostika qilish va xulosa yozishni o'rganadilar.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-Modul. Eksperimental psixologiyaga kirish. Shaxs psixologiyasi

1-Mavzu: Eksperimental psixologiya tushunchasi va tarixi

Eksperimental psixologiya paydo bo'lishining tarixiy shart-sharoitlari. V. Vunt- eksperimental psixologiya asoschisi sifatida. eksperimental psixologiya fani paydo bo'lishi va shakllanishida E.Veer va T.Fexnerning tadqiqotlarining o'rni. V.Vundtning eksperimental psixologiya va yo'nalishiga doir, amaliy izlanishlarning mohiyati va E Titchenerning laboratoriya metodlari. Bilish jarayonlarni eksperimental tarzida tahlil etishning murrakkab qirralari. Ebbingauz, Brayyan va Xarterlarning eksperimental psixologiya nuqtai nazardan olib borgan tadqiqotlari.

2-Mavzu: Mantiqiy va kauzal gipotezani tekshirish usullari.

Pozitivizm va postpozitivizm ta'limda. Sabab-oqibat gipotezasini tekshirish. Kauzal gipotezani tekshirish usullari. Mantiqli xulosa: xulosalar assimetriyasi.

3-mavzu. Psixologik eksperimentning asoslari

Psixologik eksperiment tushunchasi. Tor ma'noda va keng ma'noda eksperiment so'zining tushunchasi. Muammoning amaliy jihatdan o'rganishning mohiyati. Kuzatish dastlabki manbalarni to'plash metodi sifatida. Ilmiy farazlarning shakllantirilishi. Laboratoriya eksperimentining o'ziga xosligi. Tajribani rejalashtirish. To'plangan ma'lumotlarni qayta ishlash.

4-mavzu. Psixologik tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi. Eksperimental metodlar turlari, ulardan foydalanish shartlari va xususiyatlari. Kvazi-eksperimental turlari. Korrelyatsiyani o'rganish.

5-mavzu. Empirik tadqiqotlarning tuzilishi va bosqichlari

Tadqiqotdan olingan natijalar. Tadqiqot davomida yo'l qo'yilgan xatolar va xulosalar. Empirik tadqiqotlardagi gipoteza darajalari: ularning mazmun va mohitati.

6-mavzu Kuzatish

Turmushdagi va kasbiy kuzatish. Kuzatish metodini tatbiq etish sohalari. Kuzatish tadqiqot metodi sifatida: Predmeti. Sharoiti. Vositalari. Usullari. Kuzatish turlari. Tizimsiz kuzatishning o'ziga xos jarayonlari. Tizimlashtirilgan bir biriga bog'liq bo'lmagan kuzatishning o'ziga xosligi. Kuzatish rejasini tuzish bosqichlari. Kuzatish natijalarini qayd etish holatlari. Kuzatish natijalarining xolisligi muammosi. Kuzatuvchi Shaxs va uning madaniyati. Kuzatuvchining tadqiqot natijalariga ta'siri. Kuzatuvchi va kuzatiluvchi Shaxslarning o'zaro munosabatlari. Kuzatiluvchining reaktivligi. Kuzatiluvchining kuzatish jarayoniga ko'nikib qolishi. Tadqiqotchi praktikumi. Kuzatuv metodi yordamida emotsiyalarni baholash. Yolg'onni aniqlashda kuzatish metodidan foydalanish. Shaxs xususiyatlarini baholashda kuzatish metodi. Guruhni kuzatish. Xodimlarni baholashda kuzatish metodi. Kuzatish metodikalari.

7-mavzu. O'zini o'zi kuzatish metodi

Tarixiy sharx. Empatiya muammosi. O'zini o'zi kuzatish metodlari. Shaxs tajribasi fenomeni. Tatbiqiy psixologiya. Psixologiya metodlari. Kommunikatsiya muammosi.

8-mavzu. Verbal-kommunikativ metodlar

Suhbat metodi. Suhbat metodining umumiy xarakteristika. Turmushda va kasbiy suhbat. Suhbat metodining tatbiq etish maqsadlari va sohalari. Suhbat rejasi. Suhbat o'tkazish joyi va davomiyligi. Suhbat bosqichlari va uni protokollashtirish. Psixologik muloqot, muloqot o'rnatish usullari. Tadqiqot praktikumi. Suhbat texnikasi. So'rov metodi. So'rov o'tkazish tasniflari. So'rov strukturasi. Psixometrik tekshiruv. Anketa so'rovi. Anketa ko'rinishlari va ularning tavsifi. Tadqiqot praktikumi. So'rov o'tkazish uchun anketa ishlab chiqish. Intervyu usuli. Intervyu suhbat va so'rov mujassamligi sifatida Intervyu ko'rinishlari. Chuqurlashtirilgan intervyu. Intervyu tizimini ishlab chiqish. Respondentlar uchun savollarni shakllantirish qonun qoidalari. Intervyu o'tkazish jarayonlari. Tadqiqot praktikumi.

9-mavzu. Shaxsni o'rganishning biografik metodi

Biografik metod asosida shaxs xarakteristikasini tuzish. Biografik anketaning shakllantirilishi. Tadqiqotni tashkil etish. Tekshiriluvchiga yo'riqnoma. Bayonnomani tuzish. Shaxs shakllanishi xronologik jadvali. Kontent-tahlil metodi.

10-mavzu. Shaxsni yo'nalganligini o'rganish

Shaxsni yoʻnalganligini oʻrganish anketaei. Shaxsni yoʻnalganligini aniqlash jarayoni. Shaxsni yoʻnalganligini, oʻrganuvi anketa oʻtkazish uchun zaruriy maʼlumotlar. Tekshiriluvchiga yoʻriqnoma, javob varaqasi. Maʼlumotni qayta ishlash uchun test kaliti. Baholash jadvali, yakka shaxs yoki guruh uchun.

11-mavzu. Kasbiy qiziqish va layoqatlarni eksperimental oʻrganish

Bilish jarayonlari va qiziqishlarning uzviy bogʻliqligini oʻrganish. Maktab oʻquvchilarida anketa metodi yordamida. Anketa 78 savoldan iborat, savollar kasbiy qiziqishga nisbatan yoʻnaltirilgan. Javob varaqasi va jadval, 13 qator va 6 ustunda nomerlangan boʻsh katochkalar bilan, qiziqishlar xaritasi javob varaqasini toʻldirish vazifasini, toʻgʻiri tushuntirishning. Qiziqishlar xaritasi metodikasi yordamida toʻplangan maʼlumotlarni qayta ishlash. Kasbiy qiziqishlar boʻyicha individual xulosalash.

12-mavzu. Shaxs temperamentini tadqiq etish metodlari

Asab tizimi xususiyatlarini oʻrganishda kuzatish metodi (M.K.Akimova va T.V.Kozlovaning kuzatuv sxemasi). Temperamentning uch xususiyatini ulchash uchun G.Ayzenkning Shaxs soʻrovnomasi: ekstraversiya, introversiya, neyrotizm. Temperamentning uchta asosiy xususiyatini baholash uchun asab tizimi xususiyatlari soʻrovnomasi (Ya.Strelyayu): koʻzgʻalish kuchi, tormozlanish kuchi, asabiy jarayonlarning xarakatchanligi. A. Belovning "Temperament formulasi" soʻrovnomasi toʻrtta temperament turlarining jiddiyligini aniqlash uchun. Asab tizimining xususiyatlarini oʻrganish metodikasi (B.A. Vyatkin) asab tizimining uchta xususiyatini baholash uchun: qoʻzgʻalish kuchi, tormozlanish kuchi, asabiy jarayonlarning xarakatchanligi.

13-mavzu. Xarakter aksentuatsiyasini oʻrganish

Psixologiyada "xarakter aksentuatsiyasi" tushunchasi. Aksentuatsiya inson shaxsining oʻziga xos xususiyati sifatida. Psixologiyada "xarakter aksentuatsiyasi" tushunchasini ishlab chiqish. K.Leongard, A.E.Lichkning ilmiy qarashlari. Xarakter aksentuatsiyasi oʻsmir deviant xulq-atvori omili sifatida. Shaxs xarakter aksentuatsiyasi diagnostikasi. G.Shmishek, K.Leongardning test-soʻrovnomasi. Shaxsning xarakteri va temperament aksentuatsiyasini aniqlash metodikasi. Leongard tomonidan aniqlangan 10 ta aksentuatsiya tiplarining ikki guruhga boʻlinishi: xarakter aksentuatsiyasi (namoyishkorlik, pedantizm, qotib qolganlik, qoʻzgʻaluvchanlik) va temperament aksentuatsiyasi (gipertimlik, distimlik, xavotir-qoʻrquv, siklotimlik, affektivlik, emotivlik).

2-modul. Ichki regulyasiya

1-mavzu. Psixologiyada ilmiy tadqiqotlarning metodologik asoslari

Psixologiyada ilmiy bilish. Paradigma tushunchasi. Paradigmalar oʻzgarishi fanning rivojlanish jarayoni sifatida (T. Kun). Ilmiy nazariya tushunchasi. Nazariy qarashlar va uning empirik tekshirish. Nazariy konstrukt tushunchasi. Ilmiy faraz tushunchasi. Gipotezalar verifikatsiyasi va falsifikatsiyasi. Nazariyalar va psixologi reallik dunyosi. Yuqori, oʻrta va quyi daraja (bosqich) nazariyalari. Empirik yuklama tushunchasi. K.Xolskamp

sxemasi. Metod, metodika va metodologiya tushunchalari. Psixologik tadqiqot metodlari. Psixologik tadqiqot obyektivligi mezonlari. Empirik ma'lumotlar turlari. Psixologiyada ma'lumotlarning uch manbasi. (R. Kettell). Psixologiyada neyrofiziologik ma'lumotlarning ahamiyati. Ilmiy bilish mezonlari. Psixologiyada obyektivlik muammosi.

Psixologiyada nomotetik va ideografik yondashuvlar. Psixologik tadqiqotlarni mikdoriy va sifat tahlil metodlari. Psixologik tadqiqotlarni o'tkazish etikasi.

2- mavzu. Ehtiyoj faollikni yuzaga keltiruvchi turtki sifatida va ehtiyoj o'rganish metodlari

Ehtiyoj muammosi. Ehtiyoj va zaruriyatning tushunchasi. Ehtiyoj zaruriyatning sonidirish manbai. Ehtiyoj tutunchasi, muvaffaqiyatga intilish manbai sifatida. Ehtiyoj boylik sifatida. Ehtiyoj zaruriyat sifatida. Ehtiyoj holat sifatida. Shaxsning ehtiyoji muntazam reaksiya sifatida. Ehtiyojning biologik va psixologik komponentlari. Shaxsning ikkinchi darajali ehtiyojlari. Shaxsning ehtiyojlarni rivojlanish bosqichlari. Ehtiyojlar klassifikatsiyasi. ehtiyojlarning namoyon bo'lishini o'ziga xos xarakteri. Ehtiyoj o'rganish metodlari.

3-mavzu. Shaxs motivatsiyasi eksperimental psixologiyada tadqiq etish

Motivatsiya haqida umumiy tushuncha. Motiv maqsad sifatida. (Ehtiyoj. turini qondirish obykti). Motiv va motivatsiyani tadqiq etish muomosi. (J. Godfrua). Motiv qo'zg'atuvchi sifatida (V.K. Vilyunas, A. A. Fayzullaev). Motiv umid tariqasida. (K.Levin). Motiv qat'iy omil sifatida. Motivatsiya tushunchasi. Motivatsiya jarayon sifatida. Motivtiyaning ikki guruhga bo'lib tushuntirilishi. Qoniqarli va qoniqarsiz motivatsiyalar. Mo'tadil motivatsion jarayon. Illin boyicha motivatsiya modeli. Ekstrinsiv va intrinsiv motivatsiyalar. Ichki motivatsiya. Motivatsiyaning jarayonlari. Motivatorlar. Tashqi shartlangan signalli motivlar. Motivatsiyaning Ontogenetik asoslari. Chaqaloqdik davri. (Lisina M.I.). Ilk bolalik davri. (1-3 yil) (Rubinshteyn S.L.), maktabgacha bolalik davri (Vigotskiy L.S.), kichik maktab yoshi (Slavina L.S., Fayzullaev A.A.). Katta maktab yoshi. Ustunlik qiluvchi ehtiyojlar turli yosh davrlarida.

4-mavzu. Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari

Motivatsiya tadqiqot obykti sifatida (Rubinshteyn S.L., Myasichev B.N., Kronbax L.). Motiv va motivatsiya. Motiv va ehtiyoj. Motivatsiya indikatori. Shaxs xulq atvorida namoyon bo'luvchi o'zaga xos motivlar (Yakobson P.M.). Shaxsiy xususiyatlar va uning motivatsiyaga ta'siri. Yo'naltirilgan metodikalar. Proektiv metodikalar. Frank L. Proektiv metodikalari klassifikatsiyasi. Motivirovka va motivatorlarni o'rganish - suhbat, so'rov, anketa. Shaxs xatti-harakatlarini kuzatish. Motivlarni aniqlashga qaratilgan eksperimental metodlar.

5-mavzu. Shaxsning hissiyotlari ekspremental psixologiyada tadqiq etish

Hissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik xarakter va hissiyot. Affektiv va kognitivizm. Hissiyot, affektlar. Tugʻma, shakllangan va oʻzlashtirilgan hamda oʻzgaruvchan hissiyotlar. Emotsiyani shaxsga taʼsiri. (Tomkins). Hissiyot va bilish jarayonlari. (Randal, Izard). Hissiyot vazifalari (Klapared E.). Hissiyot klassifikatsiyasi (J.-P. Sartr, R. U. Liper, P. K. Anoxin, va boshkalar.). Emotsiya dinamikasi (Vundt V.). Hissiyotning fiziologik mexanizmlari. Hissiyot nazariyasi (Djemsa i K. G. Lange).

6-mavzu. Shaxsning emotsional jabhasi

Hissiyotning yuzaga kelishi. Fiziologik harakat va Hissiyot. Affektiv va kognitiv tuzilma. Ongsizlik va emotsiyalar. Emotsiyalarning tavsifi. Emotsiyaning Shaxsga taʼsiri. Hissiyot va bilish jarayonlari. Hissiyot vazifalari. Hissiyot klassifikatsiyasi. Hissiyotning fiziologik mexanizmlari. Hissiyot nazariyasi. Emotsiyalar Shaxs va emotsiya nazariyalarida. Affekt va motivlarni psixanalitik konsepsiyasi. Oʻlchovli yondoshuv. Emotsiya va xulq-atvorning aktivatsion nazariyalari. Noverbal emotsiyaning namoyon boʻlishi. Hissiyot biologik jarayonlar maxsul sifatida. Emotsional pattentlar Shaxs xususiyati sifatida. Hissiyot moslashuv asosi sifatida. Kognitiv-affektiv yondoshuv. Hissiyotga differensial yondoshuv nazariyalari. Emotsional psixologik tiplar. Onglilik konseptualizatsiyasi. Ong fikrlar manbai sifatida. Sezgi, emotsiya va ong. Affektlar va onglilik darajasi. Yarimsharlar funksiyasi va emotsiyalar.

7-mavzu. Shaxsning emotsional jabhasi oʻrganish metodlari

Emotsional holatlarni tashxis etishning metodologik masalalari. Emotsiyalarning fiziologik koʻrsatgichlari va tashxisi. Nutq tahlili orqali emotsiyalarni tahlil etish. Emotsional holatlarning subʼektiv mezonlari. Emotsional holatlar tashxisiga kompleks yondashuv oʻrniga tizimli yondashuvni qoʻllash. Inson emotsional olami xususiyatlarining psixologik tashxisi. Savolnomalardan foydalanish, Yuz ifodasi orqali emotsiyalarni tashxis etish. Ranglar testidan foydalanish.

8-mavzu. Iroda haqida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv

Irodaviy xarakterlar va irodaviy jarayonlar tavsifi. Irodaning asosiy xususiyatlari. Xulq-atvorni irodaviy boshqaruv. Shaxs irodasining shakllanishi. Iroda mexanizmlari. Iroda ixtiyori Hissiyot sifatida. irodaviyi xususiyatlarni oʻrganishga yoʻnaltirilgan metodlar (Ivannikov V .A.). Irodaviy xarakterlarning buzilishi. Iroda va burch. Iroda psixologik boshqaruvning alohida turkumi sifatida.

9-mavzu. Irodaviy xususiyatlarni oʻrganish metodlari

Irodani kuchini baholash metodi (Ivannikov V.A.). Irodaning sifat va darajasini oʻrganish muommolari. Irodaviy xususiyatlarni tahliliga yoʻnaltirilgan metodlar. Ekstensiv metod irodaviy faollikka yoʻnaltirilganligi.

Umumlashtirish metodi tavsifnoma asosida. O‘zaro baholash metodi. O‘z o‘zini baholash metodi. Laboratoriya eksperimenti. Qat’iyatlikning diagnostikasi. Botirlikning darajasini diagnostikasi. Sabrlilik (qanoat) eksperimental diagnostikasi.

10-mavzu. Ichki irodaviy boshqaruv

O‘z o‘zini baholash metodi (E.S.Maxlax, Rappoport I.A.). Laboratoriya eksperimenti. Qat’iyatlikning diagnostikasi. Botirlik darajasini diagnostikasi (Kalashnikov G.A.). Sabrlilik (qanoat) eksperimental diagnostikasi.

12-mavzu. Irodani buzilishi. Irodasizlik Xulq-atvori

Ihtiyoriy diqqatning buzilishi. Ihtiyoriy xotiraning buzilishi. Maqsadli faoliyatni yo‘nalganligini buzilishi (Luriya A.R.). Ihtiyoriy xatti-harakatlarning buzilishi.

III. Seminar va amaliy mashg‘ulotlari bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg‘ulotlarda talabarlarda eksperimental psixologiyaga doir bilimlar amaliy ko‘nikma va malakalarga aylantirilishiga harakat qilinadi.

Amaliy mashg‘ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-modul. Eksperimental psixologiyaga kirish. Shaxs psixologiyasi

1. Eksperimental psixologiya: tushuncha, tarixi.
2. **Mantiqiy va kauzal gipotezani tekshirish usullari.**
3. Psixologik eksperimentning asoslari.
4. Psixologik tadqiqot metodlari klassifikatsiyasi.
5. **Empirik tadqiqotlarning tuzilishi va bosqichlari**
6. Kuzatish
7. O‘zini - o‘zi kuzatish metodi.
8. Verbal-kommunikativ metodlar
9. Shaxsni o‘rganishning biografik metodi
10. Shaxsni yo‘nalganligini o‘rganish
11. Kasbiy qiziqish va layoqatlarni eksperimental o‘rganish
12. Shaxs temperamentini tadqiq etish metodlari
13. Xarakter aksentuatsiyasini o‘rganish

2-modul. Ichki regulyatsiya

1. Psixologiyada ilmiy tadqiqotlarning metodologik asoslari
2. Ehtiyoj faollikni yuzaga keltiruvchi turtki sifatida va ehtiyojni o‘rganish metodlari
3. Shaxs motivatsiyasi eksperimental psixologiyada tadqiq etish
4. Motivatsiya va motivlarni o‘rganish metodlari
5. Shaxsning hissiyotlari eksperimental psixologiyada tadqiq etish
6. Shaxsning emotsional jabhasi
7. Shaxsning emotsional jabhasini o‘rganish metodlari

8. Iroda haqida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv
9. Irodaviy xususiyatlarni o'rganish metodlari
10. Iroda haqida umumiy tushuncha. Ichki irodaviy boshqaruv
11. Irodaviy xususiyatlarni o'rganish metodlari
12. Irodani buzilishi. Irodasizlik xulq-atvori

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Laboratoriya mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-modul. Eksperimental psixologiyasi va praktikum. Shaxs psixologiyasi.

1. E.A.Klimovning Differensial-dagnostik so'rovnomasi.
2. Psixogeometrik test.
3. Kasbiy yo'nalganlikni aniqlash metodikasi.
4. Dembo-Rubinshteynning o'z-o'zini baholash metodikasi.
5. Shaxs xarakteri va temperamentini eksperimental o'rganish.
6. Ya. Strelyauning temperamentni aniqlash test-so'rovnomasi.
7. Mayers-Briggs so'rovnomasi.
8. Sub'ektiv nazorat darajasini o'rganish metodikasi.
9. Shmishekning xarakter aksentuatsiyasini aniqlash metodikasi.
10. "Mavjud bo'lmagan xayvon" metodikasi
11. "Uy.Odam.Daraxt " metodikasi.
12. Qo'l testi (Hand-test)
13. **Rozensveygning frustrasiya darajasini aniqlash.**
14. **Spilberg-Xaninaning havotirlik darajasini aniqlash**
15. Tarjimai xol(Biografik usul)

2-modul. Ichki regulyasiya.

1. Ehtiyojlar faoliyatning ichki turtkisi sifatida. Inson ehtiyojlari tizimini o'rganish.
2. Shaxsning motivatsion jabxasi. Muvaffaqiyatga erishish va muvaffaqiyatsizlikdan qochish motivatsiyasini o'rganish.
3. Motivatsiya va motivlarni o'rganish metodlari.
4. Guruhdagi xulq-atvor motivatsiyasini o'rganish.
5. Shaxsning emotsional olami. Shaxs emotsional holatini tashhi etish.
6. Shaxsning emotsional olami. Psixologik o'yinlar va mashqlar.
7. Shaxsning emotsional olami. Shaxs depressiv holatlarini tashxis etish.
8. Shaxsning emotsional olami. Bezovtalik va ko'ngilchanlikni o'rganish.
9. Shaxsning emotsional olami. Shaxs optimistik kayfiyatini o'rganish.
10. Shaxs irodaviy tuzilishini o'rganish.
11. Shaxsning irodaviy ko'lami

12. Iroda patologiyasi.

13. Irodasizlik (keyslarni muxokama qilish shaklida)

Laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish rivojlantiruvchi va muammoli ta'lim tamoyillari asosida ko'rilishi joiz.

Laboratoriya mashg'ulotlari auditoriyada ham, dastlabk tadqiqotlarni amalga oshirish sharoitida ham o'tkazilishi mumkin. Tadqiqotda talabalarning o'zlari albatta ishtirok etadilar va bu ularga zarur tajribaparni egallab, kasbiy muhim sifatlardan biri sanalgan refleksiyaning shakllantirishlariga yordam beradi. Shu bilan bir katorida turli yoshdagi, xar hil toifadagi insonlar ham tadqiqotda ishtirok etadilar. Bunday vaziyatlarda talabalar sinaluvchilar bilan aloqa o'rnatish, tashxis natijalarini izohlash malaka va ko'nikmalarini egallaydilar. Laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish davomida o'qitish filmlari qo'llanilishi mumkin.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1-modul. Eksperimental psixologiyasi va praktikum. Shaxs psixologiyasi.

1. Fiziologik psixologiyaning paydo bo'lish shart-sharoitlari.
2. G.Gelmgols - psixofiziologiyaning asoschisi sifatida.
3. Psixofizika fanini shakllanishida E.Veber va T.Fexner tadqiqotlarining o'rni.
4. V.Vundtning eksperimental psixologiyasi va E.Titchenerning radikal introspeksionizmi.
5. Murakkab bilish jarayonlarini eksperimental o'rganish.
6. Ebbingauz, Brayyan va Xarterlarning eksperimental tadqiqotlari.
7. Kasb tanlashga doir psixologik tadqiqotlar
8. Eksperimental psixologiyaning asosiy tamoyillari.
9. Psixologiyada eksperimental metodining tarixi.
10. Umumiy psixologiyada eksperimental metodining rivojlanishi.
11. Fanning metodologik muammolari: nazariya va uning tarkibiy tuzilishi, ilmiy muammo, ilmiy faraz va asosiy umumilmi tadqiqot metodlari.
12. Psixologiyada empirik metodlar.
13. Tabiiy va laboratoriya sharoitlarida kuzatish.
14. Eksperimental muomala, eksperimentator va uning Shaxsi va faoliyati.
15. Eksperimentda sinaluvchi, uning shaxsi va faoliyati, psixologik eksperiment vaziyati.
16. Eksperimental tadqiqot etikasi. Psixologning axloqiy tamoyillari va xulq-atvori kodeksi.
17. Psixologik eksperiment jarayonin va uning asosiy xususiyatlari.
18. Eksperimental o'zgaruvchilar va ularni nazorat qilish.
19. Eksperimental o'zgaruvchi turlari.
20. Eksperimental rejalar

	21. Korrelyatsion tadqiqotlar 22. Eksperimental tadqiqot natijalarini taqdim etish shakllari 23. Ilmiy maqolani rasmiylashtirishga qo'yilgan talablar 24. Psixologik tadqiqot tarkibi va mantiqiy izchilligi. 25. Empirik tadqiqotning umumiy tavsifi 2-modul. Ichki regulatsiya. 1. Shaxs rivojlanishining turli davrlarida motivatsion jarayonning ahamiyati. 2. Hozirgi zamon psixologiyasida testning dolzarb muammolari 3. Emotsiyalarning shaxs shakllanishidagi o'rni 4. Emotsiyalar va insonning xronologik yoshi 5. Emotsionallikning inson hayot faoliyatiga ta'siri 6. Irodaviy boshqaruv va inson shaxsining rivojlanishi 7. Inson irodasining tabiati 8. Irodaviy boshqaruv va irodaviy zo'riqlash 9. Murakkab sharoitlarda irodaning namoyon bo'lishi 10. Ongli nazorat ixtiyoriy boshqaruv shakli sifatida 11. Yosh xususiyatlarining inson irodaviy boshqaruviga ta'siri 12. Xulq-atvor va faoliyatni ixtiyoriy boshqarishni psixofiziologik mexanizmlari. Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, maqolalar, taqdimotlar, videolavhalar tayyorlash, mavzu yuzasidan ilmiy va empirik tadqiqotlarning, gazeta, jurnal va badiiy adabiyotlardagi ma'lumotlarning tahlillarini amalga oshirish, keyslar bankini yaratish hamda ularni taqdimot qilish tavsifi etiladi.
	V. Fanni o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: -eksperimental psixologiya fanining tarixi; eksperimental psixologiya fanining predmeta va vazifalari; laboratoriya tadqiqotlarining xususiyatlari; eksperimental psixologiya va praktikum fani metodlari; kuzatish metodini turlari va ularga qo'yiladigan talablar; suhbat metodini turlari va ularni qo'llanishi mohiyati; anketa metodiga qo'yiladigan asosiy talablar; test usulini o'ziga xosligi; laboratoriya jixozlarini mashg'ulotda qo'llash talablari; proyektiv metodlar haqida tasavvurga ega bo'lishi; -eksperimental psixologiya va praktikum fani metodlarini; eksperimental tadqiqotlarini tashkil etish qoidalarini; psixologik laboratoriyadagi amaliy tadqiqot vazifalarini bilishi va ulardan foydalana olishi; -psixologik tadqiqotlarini tashkil etish va psixologik empirik metodlari; eksperimental psixologiya va praktikum fani metodlari qo'llash; Shaxsni eksperimental o'rganish metodlarini qo'llashni; motiv, motivatsiya, emotsiya va irodanining turlari, xususiyatlari hamda sifatlarini eksperimental o'rganish ; sezgi va idrok xususiyatlarini laboratoriyada o'rganish; xotira va diqqatni

	eksperimental o'rganish metodikalari; tafakkur va nutqni eksperimental o'rganish metodikalari ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • muammoli vaziyatlar tahlili; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Готтсданкер Р. Основы экспериментального эксперимента. Москва 1982г. Изд-во Московского университета уч. 2. Корнилова Т. В. Экспериментальная психология Москва Аспект-Пресс Юг 3. Z. Nishonova, D. Qarshiyeva. Eksperimental psixologiya. Toshkent, 2007 4. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология. 2-е изд., перераб. и доп. СПб: Изд-во «Питер», 2000. 320 с 5. Общий психологический практикум: Учебник для вузов. 6. Основные методы сбора данных и психологии: Учебное пособие для студентов вузов. М.: Аспект Пресс, 2012. 158 с. Qo'shimcha adabiyotlar: 1. Daviss. F. Handbook of Research Methods In Experimental Psychology. Blackwell Publishing Ltd, 2003. 515 p 2. Z. T. Nishonova, Z. Qurbonova, Sh. To'lyaganova, S. Abdiev Psixodiagnostika - T.: Fan va texnologiyalar 2008 Axborot manbaalari: 1. Elektronnaya biblioteka. http://www.koob.ru 2. Материалы по психологии. http://www.psychology-online.net 3. Psixologicheskaya biblioteka «Samopoznanie i samorazvitiye»: http://psylib.kiev.ua/ http://tdpu.uz 4. http://Ziynet.uz 5. http://edu.uz
7.	Ushbu fan dasturi M.V. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universitetining “«Eksperimental psixologiya» fani dasturi asosida takomillashtirilgan https://psymsu.ru/upload/iblock/243/g3qy0i83ma2kuiprpf86ki395ve731bq/162021_1.PDF

8	Fan dasturi Qo‘qon davlat universiteti O‘quv-uslubiy kengashining 2025-yil 25-apreldagi 1-sonli bayonnomasi bilan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
9.	Fan/modul uchun ma’sullar: D. Norqo‘ziyeva– QDPI “Psixologiya” kafedrası v.b.dotsenti, PhD
10.	Taqrizchilar: N.Jo‘rayev – QDPI “Psixologiya” kafedrası dotsenti, psixologiya fanlari nomzodi M.Isaqova – FarDU Psixologiya kafedrası DSc, prof.